Eduskunta, Valtiovarainvaliokunta, Hallinto- ja turvallisuusjaosto

Asiantuntijalausunto 1.10.2015 Fida International ry., toiminnanjohtaja Harri Hakola

KEHITYSYHTEISTYÖ - Kansalaisjärjestöjen tuoma lisäarvo kehitykseen

Kansalaisjärjestöjen ja ulkoministeriön yhteistyö Suomessa on ollut erinomaista. Yhteistyö, jota on tehty jo 1970-luvun alkupuolelta lähtien, on ollut aitoa kansalaisyhteiskunnan tukemista Suomessa ja kehittyvissä maissa. Se on ollut järjestöjen asiantuntijuutta kunnioittavaa ja mahdollistanut siten luovan lähestymistavan heikoimpien auttamiseksi ruohonjuuritasolla kehitysmaissa.

Kansalaisjärjestöillä on merkittävä rooli kehitysyhteistyössä. Valtio ei pysty tekemään kaikkea. Kansalaisjärjestöt tekevät oman osaamisalueensa työtä kansalaisyhteiskunnan kehittäjinä ja täydentävät siten valtion virallista kehitysyhteistyötä. Järjestöt toimivat maissa ja alueilla, joissa virallinen yhteistyö ei välttämättä tule kysymykseen. Esimerkiksi Pohjois-Koreassa Fida on järjestönä päässyt ruohonjuuritasolle toisin kuin monikansalliset toimijat, jotka ovat joutuneet toimimaan ainoastaan ylätasolla.

Yritykset eivät voi korvata kansalaisjärjestöjen tekemää työtä. Järjestöt tuovat esiin kaikkein heikoimmassa asemassa olevien äänen ja varmistavat, etteivät haavoittuvat ihmisryhmät - mm. vammaiset, kastittomat, lapset ja naiset - jää avun ulkopuolelle. Etenkään, kun heihin ei useinkaan ulotu yritystoiminnan ja pääomasijoittamisen tuloksena syntyvät hyödyt ja kehitys.

Kansalaisjärjestötyö on ihmisläheistä. Todellinen kumppanuus perustuu säännölliseen kanssakäymiseen, läsnäoloon sekä tasavertaisuuteen. Läsnäolo lisää vastuuvelvollisuutta ja läpinäkyvyyttä rahoittajia ja sidosryhmiä ajatellen. Säännöllinen kanssakäyminen luo myös mahdollisuuden jatkuvaan oppimisprosessiin. Kumppanuutta on vaikea ylläpitää vain rahoittamalla kumppanin toimintaa. Ns. ”kasvoton raha” voi viedä kehitystä jopa taaksepäin. Suorat suhteet kehitysmaiden järjestöihin ja muihin kansalaisyhteiskunnan organisaatioihin ovat järjestön menestystekijä. Kumppanuuden kautta kansalaistoimijat yhdessä ovat pystyneet luomaan vahvan paikallisen toiminnan, joka on kasvanut mittaviin ulottuvuuksiin, kuten esimerkiksi Fidan ja Etelä-Amerikan kirkkojen sosiaalisen oikeudenmukaisuuden edistämiseksi tekemä työ lasten ja naisten parissa.

Kansalaisjärjestöjen tekemä työ luo yhteyksiä kehittyvien maiden ja Suomen kansalaisyhteiskuntien välille. Kansainvälistyvässä maailmassa vuoropuhelu on tärkeää. Lisäksi turvapaikanhakijoiden määrän lisääntyessä erilaisuuden ymmärtäminen on tärkeää myös suomalaisen yhteiskunnan tulevaisuutta ajatellen.

Kansalaisyhteiskunnan vahvistaminen hauraissa valtioissa ehkäisee konflikteja ja vähentää pakolaisten määrää. Kun yhteiskunta on kehittymätön, myös hyvinvoinnin rakenteet ovat kehittymättömät. Hauraiden valtioiden haasteena on, saadaanko ne romahtamisen partaalta kestävän kehityksen, rauhan ja ihmisoikeuksien kunnioittamisen tielle. Tämä on pitkän aikavälin

prosessi ja juuri siinä kansalaisjärjestöillä on tärkeä rooli. Kestävä kehitys syntyy alhaalta ylös, eikä ylhäältä alas, kuten arabikevät vahvasti osoitti synnyttäen pysyviä muutoksia yhteiskunnissa. Ruohonjuuritason kehitysyhteistyössä kansalaisjärjestöt tarttuvat omaan kehitysagendaansa ja tuloksena syntyy kansalaisliikkeitä, mikä on yksi kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyön tavoitteista. Parhaimmillaan tämä luo edellytyksiä pysyville muutoksille, rauhanomaisille ratkaisuille, työllistymismahdollisuuksille sekä mielekkäille vapaa-ajan aktiviteeteille. Toimiva kansalaisyhteiskunta luo edellytyksiä myös toimivalle yritystoiminnalle ja hyvälle valtion demokratiakehitykselle.

Kehitysyhteistyöleikkausten myötä kaikkein heikoimmassa asemassa olevia putoaa tuen ulkopuolelle. Järjestöt joutuvat uudelleenarvioimaan toimintansa ja se tilapäisesti vaikeuttaa huomattavasti kestävien tulosten saavuttamista. Leikkaukset vaikuttavat suoraan kaikista heikoimpiin. Fidan osalta tämä tarkoittaa useita kymmeniä tuhansia, koko järjestökentän osalta miljoonia, hädänalaisia ihmisiä. Järjestöjen on myös irtisanottava pitkäaikaisia kumppanuussopimuksia pikaisella aikataululla kesken sopimuskauden, jolloin kumppanit joutuvat ongelmiin. Fidan toiminta joudutaan todennäköisesti lopettamaan sellaisissakin hauraissa maissa, missä ei juurikaan ole muita kansalaisjärjestötoimijoita, kuten Bhutanissa ja Pakistanissa.

Kansalaisjärjestöt kohtaavat suuria haasteita leikkausten myötä. Leikkaukset vaurioittavat ja heikentävät merkittävällä tavalla kansalaisjärjestöjä. Tilanne on myös hallinnollisesti haastava, koska järjestöt joutuvat lyhyellä aikavälillä toteuttamaan suuret henkilöstön vähennykset ja supistamaan toimintaansa. Esimerkiksi Fidan kohdalla tämä voi merkitä jopa 30 suomalaisen ja yli 100 kansallisen henkilön irtisanomista. Monet kehitysyhteistyön ammattilaiset jäävät Suomessa työttömiksi. Menetetään tulevaisuutta ajatellen merkittävää osaamista, kun he joutuvat vaihtamaan alaa.

Kansalaisjärjestöjen tekemän työn tukemista tulisi helpottaa. Kaikkein heikoimmassa asemassa olevien oikeudet eivät toteudu pelkän yritystoiminnan ja pääomasijoittamisen tuloksena. Yritysyhteistyö on kuitenkin myös kansalaisjärjestöjen näkökulmasta tärkeää, minkä vuoksi yritysten ja kansalaisten mahdollisuuksia osallistua kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyön tukemiseen tulisi helpottaa tekemällä lahjoitukset verovähennyskelpoisiksi.

Valtion talousarviossa vuodelle 2016 kehitysyhteistyön leikkauksia kansalaisjärjestöjen osalta tulisi kohtuullistaa. Liian rajua leikkausta voitaisiin lieventää kohdentamalla määrärahat toisin. Finnfundin pääoman korotuksesta tai muilta budjettimomenteilta kehitysyhteistyön sisältä tulisi siirtää osa kansalaisjärjestötyöhön.

www.fida.info

http://www.fida.info/mahmuda-haaveilee-tyosta-opettajana